

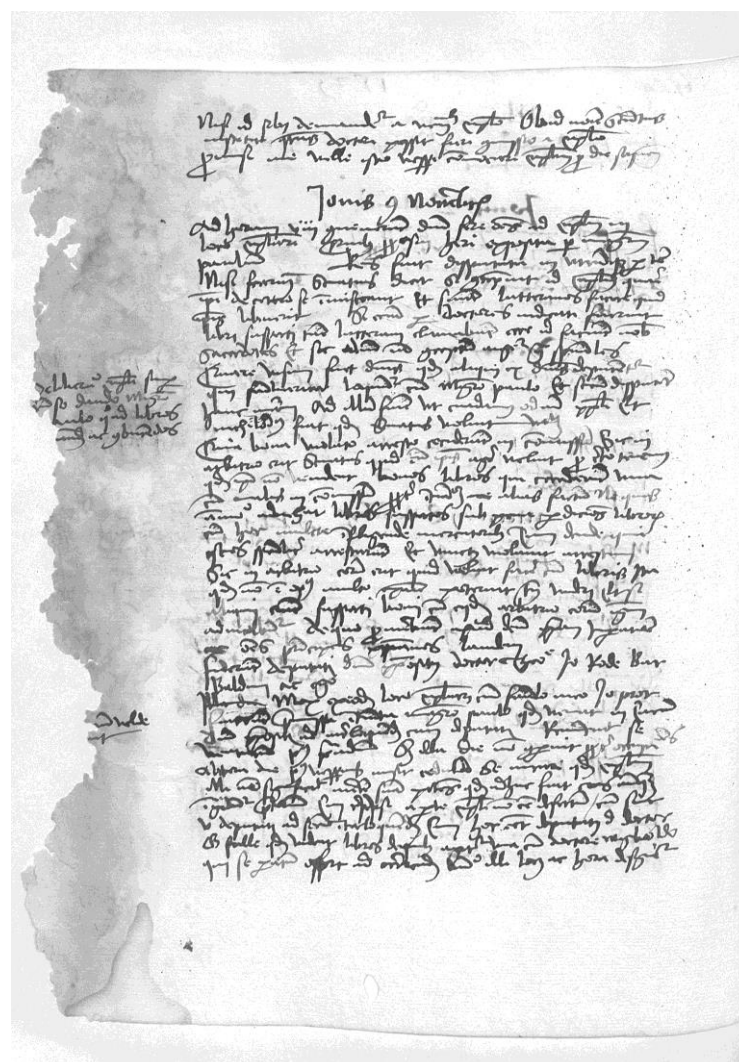
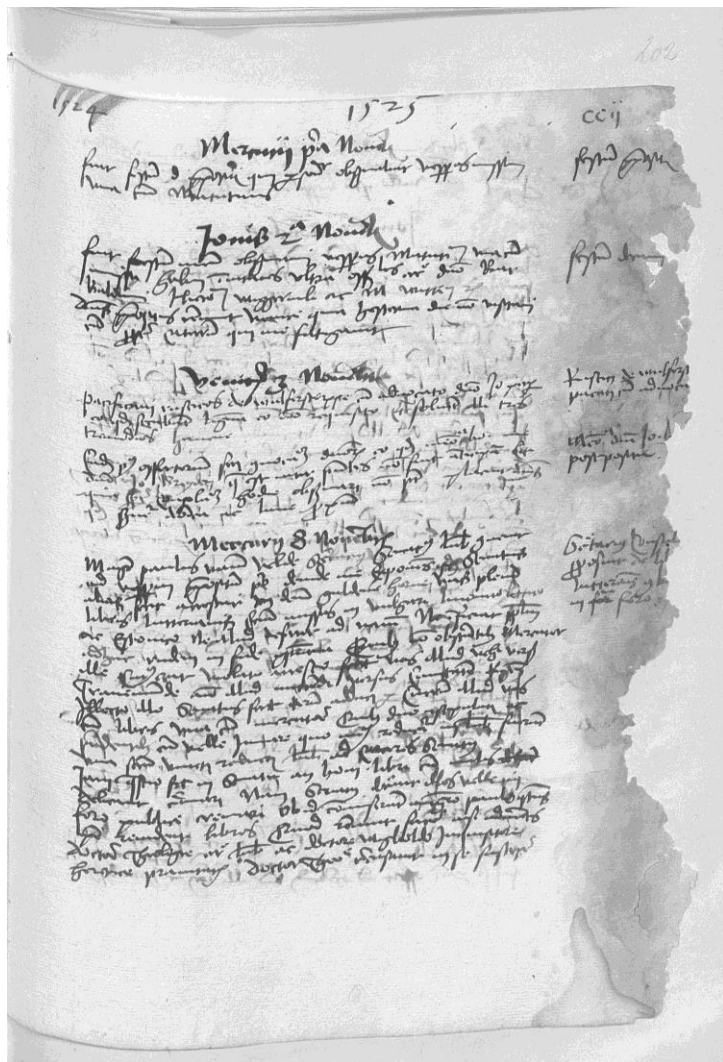
latviešu 5[.]0 grāmatai

DAGNIJA BALTIŅA

Latvijas Nacionālā bibliotēka

2022.gada 27.aprīlī

PIECSIMTGADE

Senākās ziņas par drukātu tekstu un pirmo iespiesto grāmatu latviešu valodā ir no 1525.gada.

Tās atrodamas Lībekas domikapitula dekāna Johanna Brandesa rakstītajā protokolā.

LATVIEŠU GRĀMATAI 500: NOZĪME

Grāmatas un rakstītais vārds latviešu valodā ir tie lielumi, kuri ir izcili **nozīmīgi faktori Latvijas attīstībā**.

Rakstītais vārds latviešu valodā ļauj izprast mūsu unikālo un **straujo attīstības ceļu** ne tikai šajā 500 gadu nogrieznī, bet arī attiecībā uz šodienu un rītdienu.

LATVIEŠU GRĀMATAI 500: KODOLS

Rakstītā vārda izplatība dažādos formātos, **dzīvotspēja** cauri laikmetiem, ideoloģijām, ekonomiskiem un tehnoloģiju izaicinājumiem.

Valodu attīstība Ziemeļu un Austrumeiropā, tām tiekot pierakstītām, izplatītām un pavairotām grāmatu, rokrakstu un digitālo tehnoloģiju formātā.

Pilnas **grāmatniecības ķēdes** aktualizēšana.

Rakstītā vārda, tekstu un publikāciju nozīmes izcelšana arvien pieaugošo **audiovizuālo mediju kontekstā**.

Starpnozaru tvērumi un visaptverošais raksturs

Ar iespiestu vārdu, pirmajiem rakstītā vārda klausītājiem un lasītājiem latviešiem sākās jauns laikmets. Mūsu tautas vaibstus pirms 500 gadiem sāka iezīmēt pierakstītā, pavairotā un izlasītā valoda. Grāmata deva pašapziņu un iedvesmoja tautu augt.

LATVIEŠU GRĀMATAI 500

- Programmas patrons ir Valsts prezidents Egils Levits
- Programma un Latviešu grāmatas piecsimtgade ir iekļauta Valsts kultūrpolitikas vadlīnijās 2022. – 2027.gadam
- Vienota vizuālā identitāte
- Mērķtiecīgi veidota vienota platforma Bibliotēku portālā
- LNB kā programmas iniciators un rīkotājs

CEĻĀ UZ PIECSIMTGADI / PAVEIKTAIS

- Starptautiska konference un izdevums, veltīti grāmatas 475.gadadienai (2000.gadā)
- Pastāvīgā ekspozīcija «Grāmata Latvijā» (atklāta 2016.gadā)
- Izstāde «Luters. Pagrieziens» (2017), projekts «Tiks aizliegts» Baltijas valstīs (2018 – 2019), izdevums «Lasīšanas pandēmija» (2021)
- Izstādes «Atgriešanās» atklāšana, Rīgā izstādot senāko saglabājušos grāmatu latviešu valodā (2021.gada septembrī)

LATVIEŠU GRĀMATAI 500 / IZDEVUMI

- **Rīgas jezuītu kolēģijas bibliotēkas grāmatu krājuma rekonstrukcija.** Katalogs ar komentāriem. 2021. Galvenais sastādītājs: Gustavs Strenga
- **Kolektīvo monogrāfiju sērija “Latviešu grāmatai 500”.** 1.sējums – “Grāmata Latvijai ārpus Latvijas”. 2021. Galvenais sastādītājs: Viesturs Zanders
- **Monogrāfija par 19.gs skolu politiku.** 2021. Vija Daukšte
- **Trimdas grāmatniecība Zviedrijā.** Monogrāfija. 2022. Viesturs Zanders
- **F.B. Blaufūsa autobiogrāfijas un gardzejoļa transkripcija un tulkojums.** 2022. Sastādītāja: Beata Paškevica
- **Muižu bibliotēkas Vidzemē.** Monogrāfija. 2022. Kristīne Zaļuma

LATVIEŠU GRĀMATAI 500/ IZDEVUMI

- **Izdevums par brāļu draudzēm, 2023.** Pauls Daija, Beate Paškevica
- **Latvijas Bibliotekāru biedrības simtgade 1923-2023.** Monogrāfija, 2023, Jana Dreimane
- **Izdevums par Ansi Gulbi.** Monogrāfija, 2023, Viesturs Zanders
- **Monogrāfija par latviešu draugiem vācbaltiešiem 18.-19.gadsimtā.** Monogrāfija, Pauls Daija, 2024.
- **Izcilas personības Latvijas grāmatniecībā: biogrāfiska vārdnīca.** 2025

LATVIEŠU GRĀMATAI 500 / GADADIENAS

- 2022.gads – rokrakstos un laikrakstos
 - 500 gadi Reformācijas sākumam Livonijā
 - Latviešu avīzēm 200
- 2023.gads – grāmatu izdošana un izplatīšana
 - Grāmatizdevējam, autoram, tulkotājam Ansim Gulbim 150
- 2024.gads – bibliotēkas
 - Latviešu literārās biedrības dibināšanas 200.gadadiena
 - 500 gadi kopš Rīgas pilsētas bibliotēkas dibināšanas
- 2025.gads – grāmatai 500
 - Gunāram Birkertam 100
 - 350.gadadiena kopš dibināts Rīgas karaliskais licejs un tā bibliotēka
- 2026.gads – grāmatas un personības
 - Grāmatzinātniekam Aleksejam Apīnim 100

KOPĪGA PROGRAMMA

- Publisko bibliotēku tīkls, t.sk. Neredzīgo bibliotēka
- Novadu pētnieki
- Kultūras centri reģionos
- Grāmatniecības ķēdes dalībnieki
- Nacionālās kultūras institūcijas
- Radošās institūcijas un organizācijas
- Zinātniski pētnieciskās institūcijas Latvijā un ārvalstīs
- Augstākās izglītības iestādes Latvijā un ārvalstīs
- Bērnu un jauniešu grāmatu organizācijas
- Starptautisks tīkls – Baltijas jūras reģions, Vācija, vācbaltieši, Eiropas sadarbības tīkli, vēstniecības, starptautiskie bibliotēku tīkli

LATVIEŠU GRĀMATAI 500/ PALIEKOŠAS VĒRTĪBAS

- Plašā sabiedrībā pastāvīgi skaidrots rakstītā vārda fenomens un nozīmība
- Stiprināta grāmatniecības, lasīšanas, rakstītā vārda klātesamība vidē un identitātē
- Stiprināti rakstīšanas un lasīšanas paradumi, aktualizēta bibliotēkas loma sabiedrībā
- Apzināts un izcelts jauns pienesums Latvijas kultūras vēsturē tieši saistībā ar grāmatniecības vēsturi - veikti paliekoši pētījumi grāmatniecības, bibliotēku un lasīšanas jautājumos un par rakstītā vārda ietekmi uz procesiem sabiedrībā, īpaši dažādu vietu lomā

SADARBĪBĀ AR BIBLIOTĒKĀM

- **Stiprināta bibliotēkas loma sabiedrībā**
- Izcelti dažādi ar grāmatniecību saistīti lielumi – personības, vietas, notikumi (lasīšanas vietas, bibliotēkas, grāmatveikali, sietuves, izdevniecības, papīra lietuves, izdevumu redaktori, grāmatu izdošanas atbalstītāji, utt.)
- Izveidoti jauni vides objekti, ekskursiju maršruti, stāsti, spēles, utt.
- Plašas norises bibliotēkās
- Bibliotēku vēstures izzināšana, popularizēšana, izcelšana
- Papildināta informācija par Latvijas grāmatniecības darbiniekiem

TURPMĀKIE SOĻI

- Strādāt kopā ar bibliotēkām – LNB Bibliotēku Attīstības centrs koordinēs šo sadarbību
- Apkopot informāciju un aktualitātes “Latviešu grāmatai 500” sadaļā Bibliotēku portālā
- Veidot un īstenot daudzveidīgus pasākumus reģionu bibliotēkās – pēc jūsu iniciatīvas un intereses piedāvāt un piedalīties ar lekcijām, semināriem, sarunām, izpētes braucieniem
- Bibliotēku novadpētniecības konference 2022.gada 3.oktobrī
- 2023.gadā kopā atzīmēt Latvijas Bibliotekāru biedrības simtgadi
- 2024.gadā svinēt bibliotēkas Latvijā

Paldies par uzmanību!

latviešu 5[.]0
grāmatai